

OTDK-dolgozat

2025

**Pannon Egyetem
Gazdaságtudományi Kar**

**A helyi élelmiszerpiacok fenntartható
gazdasági és társadalmi hatásainak
elemzése**

**Analysis of the sustainable economic and
social impacts of local food markets**

Linka Zója

Konzulens: László Veronika

Kézirat lezárásának dátuma: 2024.05.23.

Tartalom

Ábrajegyzék	4
Táblázatjegyzék.....	4
Absztrakt	5
Abstract	6
1 BEVEZETÉS	7
2 SZAKIRODALOM.....	9
2.1 Az élelmiszergazdaság aktuális problémái.....	9
2.2 Az élelmiszer ellátási lánc és a rövid ellátási láncok.....	10
2.3 A helyi élelmiszerrendszerek	13
2.4 A helyi piacok jelentősége.....	16
2.5 A helyi termék definíciója	17
2.6 A helyi élelmiszer definíciója.....	18
2.7 A közösségfejlesztés és a helyi gazdaságfejlesztés	19
3 KUTATÁSI MÓDSZERTAN.....	22
3.1 Kutatási cél	22
3.2 Kutatási kérdések és feltételezések.....	22
Kutatási módszertan	23
3.3 Szekunder kutatás	23
3.4 Primer kutatás	23
3.4.1 Kérdőív felépítése	23
3.4.2 A kutatási terület bemutatása	25

4	EREDMÉNYEK	27
4.1	Demográfiai adatok	27
4.2	Interjú kérdések elemzése.....	27
4.2.1	Helyi termékek vásárlási szokásai	27
4.2.2	Helyi termék kínálat:.....	29
	Információforrások.....	30
4.2.3	A helyi piacok közösségre gyakorolt előnyei:	32
4.2.4	A helyi piacok gazdaságra gyakorolt előnyei:	32
4.2.5	A helyi piacok további előnyei:	33
4.2.6	Likert skálás kérdések elemzése	34
5	KÖVETKEZTETÉSEK	37
6	ÖSSZEFOGLALÁS.....	39
7	IRODALOMJEGYZÉK.....	44

Ábrajegyzék

1. ábra Nyomonkövetési rendszer	12
2. ábra Ellátási láncok	13
3. ábra Veszprém vármegye járásai.....	25
4. ábra Nemek megoszlása a felmérésben.....	27
5. ábra Helyi vásárlási szokások és bizalom	34

Táblázatjegyzék

1. táblázat Helyi élelmiszerpiacok szerepe a helyi gazdaságfejlesztésben.....	14
2. táblázat Gyakran vásárolt élelmiszerek.....	28

1 BEVEZETÉS

Az élelmiszerpiacok szerepe az elmúlt évek során jelentős változásokon ment keresztül, különösen a helyi élelmiszerpiacok tekintetében. Napjainkban a helyi piacok különleges figyelmet kapnak a fenntartható fejlődés, élelmezésbiztonság és közösségfejlesztés területén. Ezek a piacok nem csupán élelmiszerek forrásai, hanem az egész közösség számára kulcsfontosságú eszközök is, melyek támogatják a helyi gazdaságot, elősegítik a fenntartható élelmiszertermelést és fogyasztást, valamint hozzájárulnak a környezetvédelemhez az élelmiszer szállításához szükséges távolságok csökkentése révén.

A kutatásom középpontjában a helyi élelmiszerpiacok szerepének elemzése áll, különös figyelmet szentelve a helyi termelők és vásárlók motivációinak és kihívásainak megértésére. Ezen piacok kiemelkedő szerepet játszanak a helyi gazdaság és közösségfejlesztés terén, emellett jelentős hozzájárulást nyújtanak a fenntartható élelmiszertermelés és fogyasztás elősegítéséhez. A helyi termelői piacok és a helyi termékeket előállító, helyben értékesítő termelők kulcsszereplők ezen célok elérésében. Az ilyen piacokon keresztül a fogyasztók közvetlen kapcsolatba kerülnek a termelőkkel, lehetőséget kapva a tudatosabb és felelősebb választásokra. Ez nem csupán a minőségi élelmiszerek elérhetőségét növeli, hanem segíti a közösségeket abban is, hogy támogassák a helyi gazdaságot.

A kutatás során a 2023. augusztus 12-i Nemesvámosi falunap keretében, félig strukturált interjúk segítségével vizsgáltam meg a helyi élelmiszerpiacok szerepét és hatásait a helyi közösség és gazdaság szempontjából. A résztvevők Nemesvámos lakosai voltak, és a kutatás eredményei azt mutatják, hogy a helyi élelmiszerpiacoknak pozitív hatása van a közösségi összetartásra és a helyi gazdaság növekedésére. A válaszadók többsége nyitott a helyi termelőktől való vásárlásra, és különböző helyi termékeket preferál.

Ezen túlmenően, a kutatás célja nem csak az volt, hogy feltárja a helyi élelmiszerpiacok helyi közösségre gyakorolt hatásait, hanem bemutassa, hogy ezek a piacok miként kapcsolódnak az ENSZ Fenntartható Fejlődési Célokhoz. Az élelmezésbiztonság területén elért sikerek például nemcsak helyi szinten, hanem globális szinten is hozzájárulnak a fenntartható fejlődéshez, különösen, ha figyelembe vesszük az élelmiszertermelés környezeti hatásait, mint az erdőirtás és a vízszennyezés. A fenntartható élelmezés terén elért sikerek például az Éhínség megszüntetése (Cél 2), a Fenntartható Városok és Közösségek kialakítása (Cél 11) és a Fenntartható Fogyasztás és Termelés (Cél 12) célok elérését is elősegítik.

A helyben előállított és értékesített termékeknek számos előnye van, melyek nemcsak a fogyasztók, hanem a környezet szempontjából is pozitív hatást gyakorolnak. A helyi termelés csökkenti a szállításból eredő környezeti terhelést, miközben támogatja a biodiverzitást és fenntarthatóbb mezőgazdasági gyakorlatokat.

Az élelmiszerbiztonság fenntartható mezőgazdaság révén való biztosítása régóta fennálló, mivel a világ mezőgazdasága komolyan hozzájárul ahhoz, hogy globális és regionális szinten is több bolygóhatárt átléptünk már (Planetary Boundaries). Az élelmezésbiztonság megteremtése és fenntartása továbbra is súlyos kihívás, különösen a növekvő világpopuláció és a természeti erőforrások korlátozott rendelkezésre állása mellett. Az élelmiszerpiacokon való vásárlás és fogyasztás egyre fontosabb szerepet játszik az emberek mindennapi életében, mivel a fogyasztók értékelik a minőségi és friss élelmiszert, valamint a közvetlen kapcsolatot a termelőkkel. Ennek eredményeként a fenntartható élelmiszertermelés és -fogyasztás kihívásai az egyik legaktuálisabb problémává váltak.

2 SZAKIRODALOM

2.1 Az élelmiszergazdaság aktuális problémái

Az élelmiszerbiztonság fenntartható mezőgazdaságon keresztüli elérése egy hosszú ideje fennálló kihívás, különösen figyelemre méltó, mivel a világ mezőgazdasága az egyik fő tényezője a jelenlegi több planetáris határhoz való átlépésnek. A Planetary Boundaries, azaz a Föld biogeofizikai határainak meghatározására szolgáló keretrendszer, kilenc kritikus folyamatot határoz meg, amelyek közül több területen az emberi tevékenység már messze túllépte az elfogadható határokat (Gerten et al., 2020).

A jelenlegi mezőgazdasági rendszerek gyakran a természeti erőforrások túlzott mértékű felhasználásával működnek. Ennek következtében a víz, a talaj, és az energia túlzott kihasználása nemcsak a környezeti fenntarthatóságot fenyegeti, hanem az élelmiszertermelés hatékonyságát is csökkenti. Ezen túlmenően a különböző agrár tevékenységek, például a túlzott vegyszerhasználat és az intenzív állattenyésztés, hozzájárulnak a biodiverzitás csökkenéséhez, tovább növelve a mezőgazdaság ökológiai lábnyomát (Gerten et al., 2020).

Az erőforrások hatékonyabb felhasználása lehetőséget teremtene a mezőgazdasági termelés hatékonyságának növelésére. Az öko-intenzív mezőgazdasági gyakorlatok bevezetése, az ökológiai lábnyom csökkentése, és a fenntartható erőforrás-gazdálkodás elősegítése mind fontos lépések lehetnek ezen célok elérésében. Ezen intézkedések nemcsak az élelmiszerbiztonságot erősíthetik, hanem hozzá is járulhatnak a mezőgazdaság hosszú távú fenntarthatóságához, és segíthetik a globális környezeti kihívások kezelését is (Gerten et al., 2020).

Napjaink élelmiszer rendszerei a jelenlegi állapotában nem fenntarthatóak, valamint nincsenek felkészülve az ismert veszélyekre, ilyenek például népességnövekedés, klímaváltozás, és a globalizáció okozta növekvő társadalmi egyenlőtlenségek. Egy Kínánál nagyobb földterületnyi termőföldön termelünk olyan élelmiszert, ami sosem kerül emberi fogyasztásra, miközben 900 millió éhező vagy alultáplált van globálisan (Gustavsson et al., 2016). Az intenzív gazdálkodás miatt romlik a megművelhető területeink termőképessége, tehát egyre több élelmiszert kell előállítanunk a növekvő népesség ellátásához, alkalmazkodnunk kell a változó időjáráshoz, és a biodiverzitás drasztikus csökkenése ellen is kell küzdenünk egy időben.

Az élelmiszerbiztonság, -minőség, a nyomon követhetőség, hatékonyság és fenntarthatóság kiemelkedő fontosságú tényezők az élelmiszer-ellátási láncban. Az élelmiszerbiztonság alapvetően azt garantálja, hogy az élelmiszerek biztonságosak és nem jelentenek kockázatot az emberi egészségre. Az élelmiszerminőség magas szintje biztosítja, hogy az élelmiszerek táplálóak, frissek és megfelelnek a szigorú szabványoknak és előírásoknak.

A nyomon követhetőség rendszere lehetővé teszi az élelmiszer-ellátási lánc minden egyes lépésének pontos nyomon követését, kezdve az élelmiszerek előállításától egészen a fogyasztásig. Ezáltal gyorsan azonosíthatók és kezelhetők az élelmiszer-ellátási láncban előforduló esetleges problémák, emellett pedig bizonyítékot szolgáltat az élelmiszerek eredetére és minőségére vonatkozóan (Bhat et al., 2021). Ezen intézkedések összessége biztosítja a fogyasztók számára, hogy az élelmiszer-ellátási lánc minden szakaszában magas színvonalú és biztonságos élelmiszereket kapjanak.

Magyarországon is jelentős szerepet tölt be az élelmiszer gazdaság, mezőgazdasági exportőrök vagyunk. A KSH adatai szerint (2019) a lakosság a jövedelmének jelentős részét, fejenként 325,2 ezer forintot – élelmiszerekre és alkoholmentes italokra adta ki 2019-ben. Ezen idő alatt Magyarországon évente közel 1,8 millió tonna élelmiszerhulladék keletkezik, melynek mintegy harmada származik a háztartásokból. A 2019-es adatok szerint ez átlagosan 65 kg élelmiszerhulladékot jelent fejenként évente (Kasza, Kunszabó és Szakos, 2020; idézte Kasza et. al., 2023). Ezt az éves mennyiséget az egyéni élelmiszervásárlásunk 10-11%-a teszi ki. Eközben a KSH 2019-es szegénységi mutatói azt sugallják, hogy –hiába fejlett régió vagyunk - bizony Magyarországon jelentős a szegénység, ebből egyenes út vezet az éhezéshez, alultápláltsághoz, nem mindenki jut megfelelő minőségű és megfelelően változatos étrendhez, miközben elegendő állhatna rendelkezésre mindenki számára.

2.2 Az élelmiszer ellátási lánc és a rövid ellátási láncok

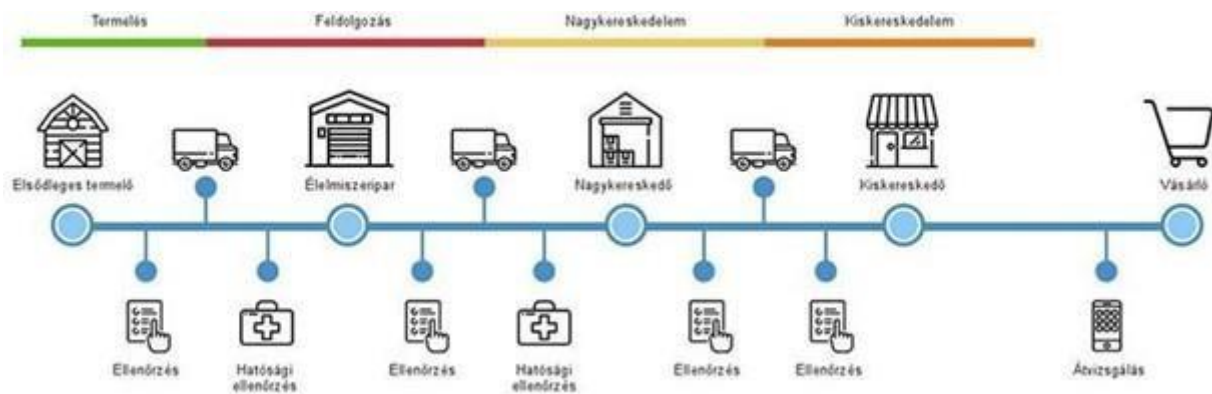
Az élelmiszer-ellátási láncban az egyik kulcsfontosságú tényező a hatékonyság és fenntarthatóság. A hatékonyság elengedhetetlen a megfelelő mennyiségű és minőségű élelmiszer előállításához és elosztásához. Ez biztosítja, hogy a rendszer optimálisan működjön, és képes legyen kielégíteni a fogyasztói igényeket. A fenntarthatóság szempontjából pedig a környezeti és társadalmi hatások minimalizálása áll a középpontban, ezáltal hozzájárulva a lánc hosszú távú fenntartható működéséhez (Pretty, J., 2008). Az optimális hatékonyság és fenntarthatóság összehangolása kulcsfontosságú a rendszer egészséges és hosszú távú működése szempontjából.

Cavallaro és Dansero (1998) elmélete szerint a fenntartható fejlődés sikeres megvalósításához nélkülözhetetlen a partnerség és az együttműködés minden érintett szinten. Az egyének, a helyi közösségek, a nemzetek és a világ szervezetei közötti együttműködés kulcsfontosságú ahhoz, hogy létrejöhessen egy olyan összefogás, amely lehetővé teszi a fenntartható jövő kialakítását.

Azt állítják, hogy a fenntartható fejlődésnek mind a globális, mind a helyi szinten meg kell jelennie. A globális szinten az együttműködés elengedhetetlen azért, mert a világ különböző régióiban lévő szervezetek közötti koordináció nélkül nehéz lenne hatékonyan kezelni olyan globális kihívásokat, mint a klímaváltozás, a biodiverzitás csökkenése vagy a szegénység elleni küzdelem.

Ugyanakkor a helyi szinten is meg kell valósulnia a fenntartható fejlődésnek. A helyi közösségek közel állnak azokhoz az erőforrásokhoz és lehetőségekhez, amelyek szükségesek a fenntarthatóság eléréséhez. Ezért a fenntartható fejlődési célok megvalósítása érdekében kulcsfontosságú a helyi szereplők bevonása és részvétele. Ezenkívül a partnerség és az együttműködés lehetővé teszi az információk és a tudás megosztását. A különböző szinteken működő szereplők közötti párbeszéd és tapasztalatcsere révén hatékonyabb megoldások születhetnek, és az egyes szinteken elért eredmények inspirációt nyújthatnak más szintek számára.

Cavallaro és Dansero (1998) elképzelése szerint tehát a fenntartható fejlődés nemcsak egy globális kihívás, hanem egy olyan folyamat, amelyhez minden szinten részt kell venniük az érintett feleknek, ahol a partnerség és az együttműködés kiemelkedő jelentőséggel bír a fenntartható jövő kialakításában.

1. ábra Nyomonkövetési rendszer

Forrás: <https://laurel.hu/cikk/nyomonkovetesi-rendszer-a-farmtol-az-asztalig-30>

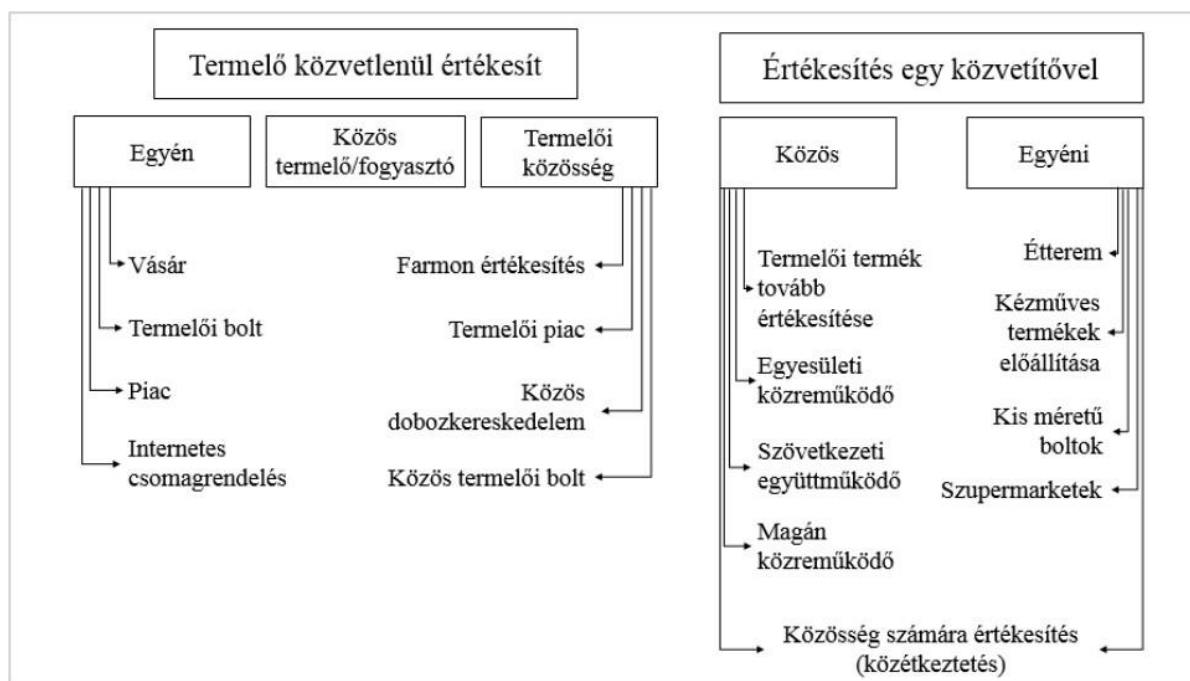
A blokklánc és az Internet of Things (IoT) technológiák együttes alkalmazása jelentős előrelépést jelent az élelmiszer-ellátási lánc terén. Ez az innováció nem csupán növeli a hatékonyságot és biztonságot, hanem lehetővé teszi az élelmiszerbiztonság, az élelmiszerminőség, a nyomon követhetőség, valamint a hatékonyság és fenntarthatóság céloknak hatékonyabb elérését is. Az általuk biztosított pontos és megbízható adatok követése, tárolása és megosztása pedig különösen kiemelkedő szerepet játszik ebben a folyamatban (Bhat et al., 2021).

Az élelmiszerrendszerek különböző léptékekben vannak jelen: globális, regionális, nemzeti vagy helyi szinten. A FoodPrint (2022) szerint a helyi élelmiszerrendszer lerövidíti a távolságot az élelmiszertermelők és a fogyasztók között, szó szerint és átvitt értelemben egyaránt. A helyi élelmiszerrendszerek világszerte nagyon változatosak és helyspecifikusak. Közös a fő jellemzőik, de a változtatásukra irányuló kísérleteknek tükrözniük kell egyediségüket (von Braun et.al., 2021).

A rövid élelmiszerláncok kifejezés olyan diverz és szerteágazó fogalom, amely a hosszabb élelmiszerláncok ellenpólusaként szolgál, egy alternatív élelmiszerrendszer részeként (Agrishort, 2017). A "helyi termék" kifejezés gyakran olyan meghatározásokkal társul, amelyek a közvetítőknek irányt mutatnak a termelő és fogyasztó közötti távolság, valamint a hagyományok tiszteletben tartása terén.

Az Európai Unió definíciója szerint (1305/2013/EU rendelet 2. cikke (é.n.d.)) a rövid élelmiszer-ellátási lánc egy olyan rendszer, amely csak néhány gazdasági szereplőt foglal magában. Ezen szereplők elkötelezettek az együttműködés mellett és kiemelt figyelmet fordítanak a helyi gazdasági fejlődésre, valamint a termelők, feldolgozók és fogyasztók közötti szoros földrajzi és

társadalmi kapcsolatokra. Ezt az értelmezést egészíti ki egy további rendelet (807/2014/EU rendelet 11. cikke, é.n.), a rövid ellátási láncok létrehozásának és fejlesztésének támogatásával, ennek szükségességével, ami olyan ellátási láncokra terjed ki, amelyekben a mezőgazdasági termelő és a fogyasztó között legfeljebb egy közvetítő vesz részt.

2. ábra Ellátási láncok

Forrás: Chiffolleau et al. (2016) alapján (Szegediné 2020) 22. oldal

Láthatóan a rövid ellátási láncok esetében a lehető legkevesebb közvetítő bevonása a cél, ellenben a helyi élelmiszer rendszer (ugyan nagyrészt átfedő fogalom) nem teljesen ezt jelenti. A JRC (Joint Research Centre) szerint a helyi élelmiszer rendszerek olyan élelmiszerrendszerek, amelyekben az élelmiszereket egy meghatározott földrajzi területen (körülbelül 20-100 km-es körzetben) termelik, dolgozzák fel és forgalmazzák" (Kneafsey et al., 2013).

2.3 A helyi élelmiszerrendszerek

Feagan (2007) a helyi élelmiszerrendszerekben az élelmiszerek térbeli elhelyezkedését és helyét vizsgálja. Az élelmiszerek térbeli dimenziójának megértése kiemelkedő fontosságú a helyi élelmiszerrendszerek fenntarthatósága szempontjából. Ezek a rendszerek szoros kapcsolatban állnak a helyi gazdaságokkal, környezettel, társadalmi és kulturális hagyományokkal, valamint a fogyasztók életmódjával.

A helyi élelmiszerrendszerek fenntarthatóvá válnak, amikor a fogyasztók és a termelők együttműködnek, és az élelmiszerek elhelyezkedése is a fenntarthatóság szempontjából helyes

választásnak minősül (Feagan, 2007). Fontos, hogy az élelmiszerek útja olyan legyen, ami segíti a helyi gazdaságokat, csökkenti a környezeti terhelést, és támogatja a helyi közösség szokásait és értékeit. Ennek kulcsa az, hogy mindent úgy alakítsunk ki, hogy az a helyi környezethez tökéletesen illeszkedjen, és mindeközben hozzájáruljon a fenntarthatósághoz.

A helyi élelmiszerpiacok napjainkban egyre növekvő figyelmet kapnak, különösen a fenntartható fejlődés és helyi gazdaságfejlesztés szempontjából. Ezek a piacok egy közvetlen kapcsolatot teremtenek a termelők és fogyasztók között, számos előnnyel járva, amelyek között kiemelkedik az élelmiszerbiztonság javítása, a gazdasági és társadalmi fejlődés ösztönzése, az élelmiszerlánc rövidítése, a helyi gazdálkodás támogatása, valamint az élelmiszerhulladék csökkentése.

Az alábbi táblázat részletezi a helyi élelmiszerpiacok fontos szerepét a helyi gazdaságfejlesztés terén:

1. táblázat Helyi élelmiszerpiacok szerepe a helyi gazdaságfejlesztésben

Helyi élelmiszerpiacok szerepe a helyi gazdaságfejlesztésben	Leírás
Élelmiszerbiztonság javítása	A helyi piacok segítik az élelmiszerforrások ellenőrzését és az átláthatóságot, növelve ezzel az élelmiszerbiztonságot.
Gazdasági fejlődés ösztönzése	A helyi termelőknek lehetőséget ad a piac, hogy közvetlenül értékesítsék termékeiket, és ezzel növeljék a bevételeiket.
Társadalmi fejlődés ösztönzése	A helyi piacok elősegítik a közösségépítést és az összetartást.
Élelmiszerlánc rövidítése	A közvetlen termelő-fogyasztó kapcsolat lerövidíti az élelmiszerláncot, csökkentve ezzel az áru szállításával járó költségeket, a csomagolási hulladékot, a környezeti terhelést és széndioxid-kibocsátást.

Helyi gazdálkodás támogatása	A helyi piacok segítenek a helyi gazdák és termelők támogatásában, amely hozzájárul a helyi gazdaság fejlődéséhez.
Élelmiszerpazarlás csökkentése	Az élelmiszer közvetlen eladása révén a piacok hozzájárulnak az élelmiszerhulladék csökkentéséhez, mivel kevesebb termék kerül kidobásra vagy leselejtezésre.

Forrás: Saját szerkesztés (Martinez, S., 2010) alapján

A helyi élelmiszerpiacok tehát egyre fontosabb szerepet töltenek be a helyi gazdaságfejlesztés terén, és a fent említett előnyöknek köszönhetően egyre több városban és településen jelennek meg (Martinez, S., 2010).

2.4 A helyi piacok jelentősége

Brown és Miller (2008) tanulmánya a termelők és fogyasztók közötti kapcsolatok fontosságát vizsgálja, különös tekintettel a helyi piacokra. A kutatás rámutat arra, hogy ezek a piacok pozitív hatással lehetnek mind az agrártermelőkre, mind a fogyasztókra. A helyi piacok diverzifikálják a keresletet, ami stabilitást eredményez az árakban. Emellett hozzájárulnak a friss és egészséges élelmiszerek könnyebb elérhetőségéhez, elősegítik az összetartó közösségek kialakulását, és támogatják a helyi gazdaságot.

A tanulmány kiemeli, hogy a helyi piacok nem csupán az élelmiszerek elosztásában játszanak szerepet, hanem elősegítik a vidéki közösségek szociális és gazdasági fejlődését is. Az ilyen piacokon keresztül kialakuló kapcsolatok erősítik a helyi gazdaságot és hozzájárulnak az élelmiszerrendszer fenntarthatóságához.

Ugyanakkor a tanulmány rámutat arra is, hogy az élelmiszerrendszer fenntarthatóságának javítása érdekében nem csak a helyi piacok fontosak, hanem a fogyasztói szokások és az ipari termelési folyamatok változtatása is elengedhetetlen. A fenntarthatóság elérése érdekében a fogyasztói magatartás és az ipari gyártás is kulcsszerepet játszik a kutatás szerint (Brown, K., & Miller, S., 2008).

A helyi piacok közösségi értékeinek és a helyi élelmiszerek definíciójának pontos meghatározása kulcsfontosságú a helyi gazdaság fejlesztése szempontjából. Azok az élelmiszerek, amelyeket helyinek minősítenek, fontos szerepet játszanak a helyi közösségek erősítésében és a gazdaság fenntarthatóságának elősegítésében. A fogyasztók számára kiemelten fontos, hogy tisztában legyenek azzal, mely élelmiszerek tekinthetők helyinek, mivel ez lehetővé teszi számukra, hogy tudatos döntéseket hozzanak vásárlásaik során. Az ilyen tudatosság révén a fogyasztók támogathatják a helyi termelőket és kistermelőket, ezzel hozzájárulva a helyi gazdaság erősítéséhez és fenntartható fejlődéséhez (Adams & Adams, 2011).

Hinrichs (2000) kutatása rámutat arra, hogy a helyi piacok, amelyek a termelők és fogyasztók közötti személyes kapcsolatokra épülnek, kiemelkedő fontosságúak lehetnek a helyi élelmiszerrendszerekben. Az ilyen piacok által elősegített közvetlen kapcsolatok és bizalom számos előnyt nyújthatnak mind a gazdák, mind a fogyasztók számára. A közvetlen értékesítés lehetőséget teremt a termelők számára, hogy jobban megismerjék vevőiket, valamint közvetlen visszajelzést kapjanak a termékeik minőségére és az igényekre

vonatkozóan. Ugyanakkor a vásárlóknak is lehetőségük nyílik megismerni a gazdák munkáját, és tudni, honnan származik az élelmiszerük.

Ezen értékesítési csatornák révén történő gazdaságélénkítés és a helyi élelmiszertermelés ösztönzése mellett fontos kiemelni, hogy számos termelő számára ezek a piacok korlátozott lehetőségeket kínálnak. A fogyasztói kereslet változékonysága és a piaci verseny jelentős kockázatokkal járhat, és ezeknek a tényezőknek a hatása alatt állva a termelőknek körültekintően kell tervezniük és diverzifikálniuk üzleti stratégiáikat (Hinrichs, C. C., 2000).

2.5 A helyi termék definíciója

(NAK 2017) cikk az élelmiszer-ellátási láncban a helyi termék szerepével foglalkozik, kihangsúlyozva annak előnyeit és a fenntartható gazdálkodás szempontjából betöltött fontos szerepét.

1. Helyi termék definíciója és jellemzői

- A helyi termék fogalma nem mereven definiált, de általában azt jelenti, hogy a termelés, feldolgozás, értékesítés és fogyasztás minél közelebb van egymáshoz, rövidítve az ellátási láncot.
- A távolságok változhatnak a terméktől, a régiótól és a körülményektől függően.
- A helyi termékek forgalmának erősödése pozitívan befolyásolja a helyi gazdaságot, támogatja a helyi szereplőket és hozzájárul a fenntartható gazdálkodáshoz.

2. Élelmiszer bizalom és helyi termékek

- Az élelmiszer egy bizalmi termék, és a fogyasztók bizalma vagy bizalmatlansága befolyásolja a termék sikerét vagy kudarcát.
- A helyi termékek iránti bizalom alapulhat a termelés módján, technológiáján, alapanyagok származásán, minőségi jellemzőin vagy a termelő személyén.
- A bizalom megszilárdításához fontos a termelői tudás és tapasztalat, valamint a folyamatos fejlesztés és tájékoztatás

A cikk azt sugallja, hogy a helyi termékek előnyösek lehetnek a gazdaság, a közösség és a

környezet szempontjából, de a fogyasztók bizalma kulcsfontosságú a sikerükhöz. A termelőknek folyamatosan fejleszteniük kell tudásukat és alkalmazkodniuk kell a változó körülményekhez, hogy megtartsák a fogyasztói bizalmat és garantálják az élelmiszerbiztonságot (NAK 2017).

(Fekete, 2009 5. oldal) megfogalmazásában a helyi termék alatt helyi terméknek tekintjük azokat a termékeket, amelyek *„egyrésről – a termék helyhez kötöttségét és tájjellegét hangsúlyozva ... a helyben megtermelt vagy összegyűjtött alapanyagokból, helyben kialakult eljárások (receptek) alkalmazásával, többnyire kisüzemi keretek között előállított, esetleg csomagolásukban is helyi anyagokat, helyi kulturális elemeket felhasználó- ily módon a hely sajátosságait megjelenítő – termékeket tekintjük helyi terméknek. Másrésről a helyi munkaerővel a helyi kb. 50 km sugarú körön belüli – lakossági igényeket kielégítő termékek sorolhatók ebbe a körbe”*.

Szegediné (2020) megfogalmazásában a helyi termék olyan termék, ami adott földrajzi területhez köthető, kulturális jelentőséggel is bíró termék. Lehetőség szerint helyben megtermelt alapanyagok felhasználásával az adott földrajzi területen belül állítják elő. A termék alapanyagi és / vagy a termék előállításának módja és / vagy a terméke egyes jellegzetes tulajdonságai, valamint a szaktudás a földrajzi helyhez és a helyi közösséghez kapcsolódik.

2.6 A helyi élelmiszer definíciója

A helyi élelmiszerek definícióinak elemzése tükrözi e fogalom sokoldalúságát és változatosságát a kutatók és szerzők különböző szempontjaiból. A földrajzi közelség - vagyis a termelés és fogyasztás helye közötti távolság - a leggyakoribb szempont, amely alapján a helyi élelmiszereket meghatározzák.

Blake et al. (2010) definíciója azt hangsúlyozza, hogy a helyi élelmiszer nem csupán a földrajzi közelség miatt fontos, hanem magában foglalja a kényelmet és az egészséget is. Ez a megközelítés bevonja az érték közelségét, ahol az élelmiszerek jellemzői, értékei és minősége meghatározó tényezők.

Martinez (2010) és Kremer & DeLiberty (2011) tovább bővítik a definíciót, kiemelve a társadalmi kapcsolatokat és az ellátási lánc jellemzőit, mint meghatározó tényezőket. Ezen szempontok az érték közelségét és a társadalmi kapcsolatokat összekapcsolják a helyi élelmiszerekkel. Az ellátási láncokra való figyelem helyi élelmiszerek szempontjából azt

jelenti, hogy azoknak a folyamatoknak a közelsége, amelyek az élelmiszertermeléstől a fogyasztásig tartanak, szintén meghatározó tényező lehet.

Pearson et al. (2011) szerint a helyi élelmiszerek definíciója a termelés és fogyasztás közötti távolságot hangsúlyozza. Fontos, hogy az élelmiszerek közelebbi forrásból származzanak, ezáltal csökkentve a szállítási költségeket és környezeti hatásokat. Az érték közelsége is kiemelt szempont, jelentőségét az élelmiszerek minőségében és a fogyasztói bizalomban találjuk.

Ezenkívül érdemes megemlíteni, hogy a kutatók szubjektív megközelítései befolyásolják a definícióikat. Például, Futamura (2007) hangsúlyozza, hogy a "helyi" egy relatív fogalom, amelyet különböző emberek különböző méretekben határoznak meg, például egy város, megye vagy állam szintjén.

A helyi élelmiszerek definíciói nem korlátozódnak csupán a földrajzi közelségre, hanem más tényezőket is figyelembe vesznek, például az értékeket, társadalmi kapcsolatokat és ellátási lánc jellemzőket. A különböző kutatók különböző szempontokat hangsúlyoznak, ami azt sugallja, hogy a helyi élelmiszerek fogalma sokféleképpen megfogalmazható. Továbbá a helyi élelmiszerek értelmezése eltérő lehet a különböző élelmiszerlánc szereplők, például termelők, kiskereskedők vagy fogyasztók számára, mivel különböző prioritások és értékek mentén értelmezik azt.

2.7 A közösségfejlesztés és a helyi gazdaságfejlesztés

A közösségfejlesztés kiemelt szerepet játszik a helyi gazdaságfejlesztésben, mivel elősegíti a helyi közösségi élet erősítését. *„A jól működő helyi gazdaság érett helyi közösséget feltételez, és fordítva, az erős helyi gazdaság a helyi közösséget is építi”* (Czene, 2010). A jól működő helyi gazdaság és erős közösség egymást feltételezik, és kölcsönösen építik egymást. A közösségfejlesztés célja az, hogy a közösség tagjainak szükségleteire összpontosítva elősegítse az együttműködést, az együttélést és a közös célok elérését.

Ez a folyamat eredményeként a helyi közösségek képesek hatékonyan és fenntartható módon fejlődni, ami közvetlenül hozzájárul a helyi gazdaságfejlesztéshez (Czene & Ricz, 2010). Ennek a kölcsönös kapcsolatnak köszönhetően a helyi gazdaság virágzása támogatja a közösség erősödését, míg a közösség stabilitása és összetartása elősegíti a helyi gazdaság fenntartható fejlődését. Ezen a módon a közösségfejlesztés nem csupán eszköz, hanem alapvető tényező a helyi közösségi és gazdasági prosperitás elősegítésében.

Czuppon, Gál és László (2022) Balatonfelvidéki helyi gazdaságfejlesztési kutatásai szerint a településeken általánosságban a legfontosabb probléma a település közösségének összetartása és ezzel kapcsolatos identitás problémák. A kisebb települések egy része bizonyos értelemben a fennmaradásukért, a közösségük fennmaradásáért küzdenek. Sok település a turizmus fejlesztése felé fordul túlnyomóan, ami a pozitív hatásai mellett a falu sorsát veszélyeztetheti, amennyiben a vezetés nem ismeri fel a benne rejlő kockázatokat. Ilyenek lehetnek a közösségi élet hiánya, erős közösség hiánya, turisták versus helyi lakosok konfliktusa. Ennek értelmében a turisztikai fejlesztések mellett olyan stratégiák szükségesek, amelyek rövidtávon a település értékeire építenek, hosszabb távon pedig hasznosak a közösség számára, valamint fenntarthatóak.

Az élelmiszerrendszerek helyi alapokon való kiépítése és a szoros együttműködés a helyi közösségekkel elősegítheti a fenntartható és hatékony élelmiszer-termelést, ezáltal hozzájárulva a helyi gazdaság és környezet fenntartható fejlődéséhez. A vizualizációs módszerek alkalmazása további támogatást nyújthat ebben a partnerségben és a jobb élelmiszerrendszerek tervezése és menedzselése érdekében. Az adatok és információk vizualizációja segíti a különböző érdekelt feleket az összefüggések könnyebb megértésében, ezáltal lehetővé téve hatékonyabb döntéseket az élelmiszer-rendszerek tervezése és irányítása során (Brinkley, 2017).

A helyi élelmiszerpiacok kiemelt szerepet játszanak a helyi gazdaságfejlesztésben, mivel elősegítik és erősítik a kapcsolatokat a helyi élelmiszertermelők, feldolgozók és fogyasztók között. Ezen kapcsolatok előmozdítása nem csupán gazdasági előnyökkel jár, hanem hozzájárul az élelmiszerbiztonság növeléséhez is.

A helyi termelőktől származó élelmiszerek általában frissebbek és kevesebb kezeléssel mennek keresztül, ami javítja az élelmiszerek minőségét és hozzájárul az egészségesebb életmódhoz. Emellett a helyi élelmiszerpiacok lehetőséget teremtenek a fogyasztók számára, hogy közvetlenül megismerjék az élelmiszertermelőket, kérdéseiket feltegyék, és jobban megértsék az élelmiszer előállítási folyamatát.

A nyomon követhetőség és tájékoztatás terén a helyi piacok elősegítik az átláthatóságot, ami fontos a fogyasztók számára. A fogyasztók tudhatják, honnan származnak az élelmiszerek, milyen utat jártak be, és hogyan kerültek az asztalukra. Ezáltal növekszik az élelmiszer-minőség iránti bizalom, és a fogyasztók hajlandóbbak támogatni a helyi termelőket.

Ezen előnyök összessége révén a helyi élelmiszerpiacok nemcsak gazdasági előnyökkel járnak, hanem hozzájárulnak a fenntarthatóbb és tudatosabb élelmiszerrendszer kialakításához is (Hinrichs, C. C., 2003).

Az erősödő társadalmi együttműködés és kooperáció a rövid ellátási láncokban és helyi élelmiszer rendszerekben megteremtheti a lehetőséget, hogy ezek a rövidebb láncok támogassák, rugalmasabbá tehessek az Európai Unióban tipikus robosztus, globális láncokra épülő élelmiszer rendszert. Ezáltal is elősegítve az egyes régiók élelmiszer önellátó képességét, ami kulcsfontosságú sokkhatások esetén (például koronavírus járvány, határzárak, nemzetközi konfliktusok, fogyasztói pánik), illetve az új Közös Agrárpolitika (2023-2027) egyik kiemelt célja (Európai Bizottság, 2023).

A helyi élelmiszerrendszerek általánosságban lehetővé teszik a helyi lakosok számára, hogy friss és szezonális termékekhez jussanak olyan termelőktől, akik nyomon követhetők, és így könnyebben kiépülhet a bizalom, és hosszú távon egy helyi közösség is. Az élelmiszereket újra összekapcsolhatják a termelési folyamattal, növelve a tudatosságot. Egy jól működő helyi élelmiszerrendszerben rejlik a nagyobb társadalmi kohézió lehetősége helyi szinten. Általánosabb értelemben jobb megértést és bizalmi kapcsolatot teremtenek a termelők és a fogyasztók között (ami válságos időkben és bizonytalan körülmények között kulcsfontosságú).

A város-vidék különbségek további egyenlőtlenségekhez vezethetnek, mivel a szolgáltatások, a munkahelyek és az oktatás általában a sűrűn lakott területeken helyezkednek el, ami a vidékről a városokba vonzza az embereket. A közösségfejlesztés fontos, különösen a hátrányos helyzetű vidéki területeken, ahol az alacsony jövedelmek és a lehetőségek hiánya elvándorláshoz vezethet. Ezek a rendszerek a városi területeken is hozzájárulnak a társadalmi kohézióhoz azáltal, hogy a lakosságot összekapcsolják az élelmiszertermelés helyéhez, és friss és minőségi termékeket biztosítanak megfizethető áron.

3 KUTATÁSI MÓDSZERTAN

3.1 Kutatási cél

Az elmúlt években növekvő érdeklődés mutatkozik a helyi élelmiszerpiacok (Károly, Varga és Troján, 2022) iránt, melyek számos előnyt kínálnak a hagyományos élelmiszer-láncokkal szemben. A kutatási program célkitűzése a helyi élelmiszerpiacok szerepének, jelentőségének és hatásának vizsgálata a helyigazdaság- és közösségfejlesztésben. A kutatás további célja, azoknak a tényezőknek a meghatározása, amelyek elősegítik vagy gátolják a helyi élelmiszerpiacok kialakulását és fenntarthatóságát.

3.2 Kutatási kérdések és feltételezések

A szakirodalmi kutatás alapján az alábbi kutatási kérdéseket és feltételezéseket fogalmaztam meg.

Kutatási kérdések:

- Milyen szerepük van a helyi élelmiszerpiacoknak a helyi gazdaság- és közösségfejlesztésben?
- Milyen tényezők befolyásolják a helyi élelmiszerellátási láncok fenntartását, fenntarthatóságát?
- Hogyan járulnak hozzá helyi szinten a fenntarthatósághoz, a biztonságos és fenntartható élelmiszerellátáshoz?
- Hogyan lehet elősegíteni a helyi élelmiszerellátási láncok fejlődését és fenntartását?

Hipotézisek:

- A helyi termelők és lakosok nyitottsága, bizalma elengedhetetlen a helyi élelmiszerellátási láncok fenntartásához és modernizálásához.
- A helyi élelmiszerpiacok jelentős szerepet játszanak a helyi gazdaság- és közösségfejlesztésben.
- A fenntartható élelmiszerláncokat elősegíti a helyi közösség, élelmiszerellátáshoz, fenntarthatósághoz kapcsolódó tudása, valamint összetartó ereje.

Kutatási módszertan

3.3 Szekunder kutatás

Az általam végzett szekunder kutatás alapját nem csak a hazai, hanem a nemzetközi szakirodalomban is megtalálható legkiemelkedőbb szerzők munkája adja, mint például Czene Zsolt, David Pearson, Cheryl Brown, C.Claire Hinrichs és Valter Cavallaro. A kutatás során két fő szempontot vizsgáltam. Az egyik a helyi élelmiszerpiacok gazdasági fenntarthatósága, melyben az ellátási láncok, a gazdasági hatékonyság és a helyi vállalkozások szerepe szerepel. A másik fókusz a társadalmi elemzés képezte, beleértve a helyi közösségek és fogyasztók szerepét, illetve a közösségi részvételt

3.4 Primer kutatás

A kutatás elsődleges célja az élelmiszerpiacok helyi közösségekre gyakorolt hatásainak és hasznosságának vizsgálata. A kutatás kvalitatív módszertanra épül, amely magában foglalja a lakosokat felkeresve, interjú készítésével történő adatgyűjtést. Az interjú olyan kérdéseket tartalmazott, amelyek segítségével meg lehet határozni az élelmiszerpiacok hatékonyságát és közösségi hatásait. Az interjúk a nemesvámosi falunapon kerültek lekérdezésre 2023.08.12-én. A válaszokat a falunapra látogató helyi résztvevők adták meg. Az adatok alapján összesen 22 válaszadó vett részt a kutatásban.

3.4.1 Kérdőív felépítése

Demográfiai adatokhoz kapcsolódó kérdések

- Az Ön neme
- Az Ön életkora
- Legmagasabb iskolai végzettsége
- Jelenlegi foglalkozása

Vásárlási szokásokhoz, helyi termékekhez kapcsolódó kérdések

- Szokott-e helyi termelőtől termékeket vásárolni? Ha igen, mit és hol?
- Ön milyen helyi terméket vásárolt már korábban?

- Az Ön véleménye szerint megfelelő a település helyi termék kínálata?
- Honnan értesül a helyi termelőktől és termékeikről? Miben van esetleg hiány?

Helyi piacokhoz köthető attitűdhez kapcsolódó kérdések

- Ön szerint milyen előnyei vannak a helyi piacoknak a helyi gazdaságra nézve?
- Ön szerint milyen előnyei vannak a helyi piacoknak a közösségre nézve?
- Ön szerint milyen egyéb előnyei vannak a helyi piacoknak?

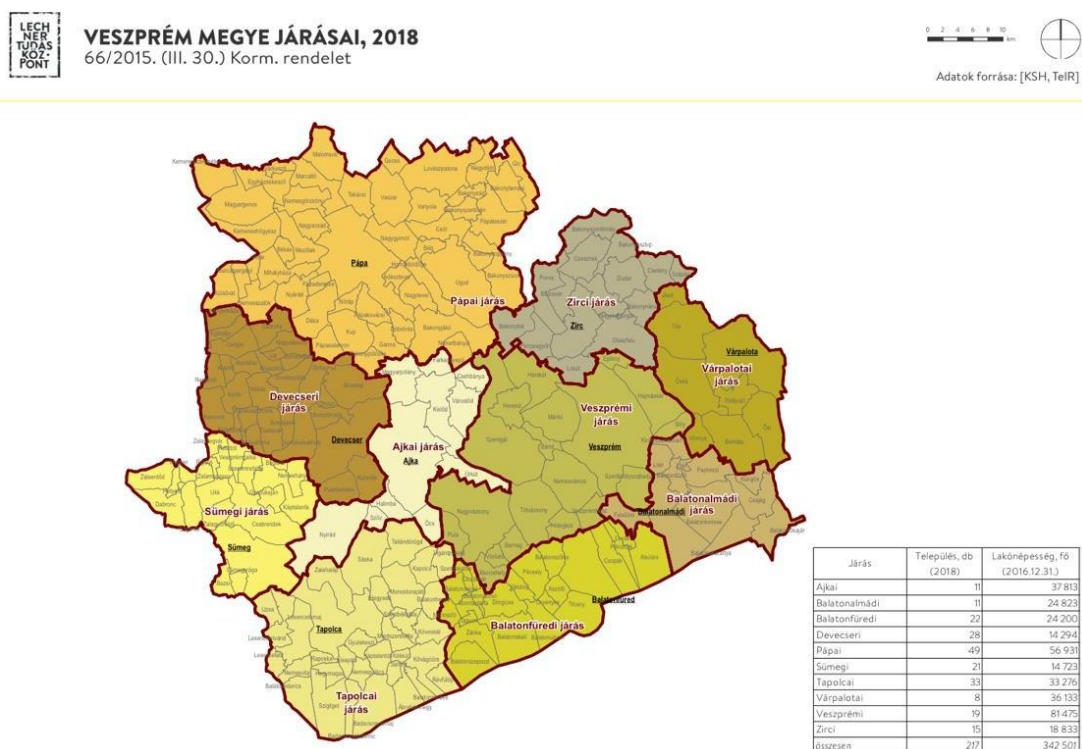
Likert skálás kérdések helyi termékhez és piachoz kapcsolódóan

Értékelje 1-től 5-ig, hogy Ön mennyire ért egyet az alábbi állításokkal.

- Szívesen vásárolok helyi piacon.
- Szívesen vásárolok helyi termelőktől.
- Szoktam helyi piacon vásárolni.
- A helyi termék jobb minőségű.
- A helyi termékben jobban megbízok.
- A helyi termelőben jobban megbízok.

3.4.2 A kutatási terület bemutatása

Veszprém vármegye Magyarországon kiemelkedő helyet foglal el a társadalmi és gazdasági fejlettsége tekintetében. Magas színvonalú infrastruktúrával rendelkezik, beleértve az oktatási intézményeket, az egészségügyi ellátást és a gazdasági lehetőségeket.

3. ábra Veszprém vármegye járásai

Forrás: <http://www.terport.hu/tematikus-terkepek/veszprem-megye-jarasai-2018.html>

Veszprém vármegye gazdasága sokoldalú és dinamikus. A gépjárműgyártás, az élelmiszeripar és az elektronika néhány kulcsfontosságú iparág, amelyek a vármegye gazdaságában erőteljesen jelen vannak. A gépjárműiparban például több autógyár és beszállító található, ami gazdasági növekedést és munkahelyteremtést generál. Az élelmiszeripar is fontos szerepet játszik, különösen a tejtermékek és a húskészítmények területén (vpvarmegye.hu).

A turizmus jelentős része a megye infrastruktúráját alkotja. Veszprém megye a Balaton régió részeként rendkívül vonzó turisztikai célpont. A Balaton a magyar tengerként ismert, és a régió számos fürdőhellyel, vízi sportlehetőségekkel és kulturális eseményekkel várja a látogatókat. Emellett a Bakony-hegység a természeti szépségek és kirándulási lehetőségek kínál. Veszprém városa történelmi és kulturális látnivalókkal rendelkezik, amelyek még vonzóbbá teszik a régiót. Az aktív kikapcsolódást kedvelők a Bakony-hegység területén találnak remek túrázási és kirándulási lehetőségeket. A turisztikai látványosságokhoz és eseményekhez kiváló

közlekedési kapcsolatok vezetnek, ami hozzájárul a turizmus sikeréhez (vpvarmegye.hu).

Veszprém vármegye kiemelkedik jó közlekedési hálózatával. A fő közlekedési útvonalak köze tartozik az M7-es autópálya, amely összeköti Budapestet a Balaton régióval, és fontos tranzit útvonal az ország közepén. A vármegyében található vasútvonalak is fontos szerepet játszanak a közlekedésben, lehetővé téve a gyors elérést Budapest és a Balaton között. A tömegközlekedés is jól kifejlesztett a régióban (vpvarmegye.hu).

Veszprém vármegye az energiaellátás terén is jól ki van építve. Az elektromos áramellátást a megyei vezetékhálózat biztosítja, és a gázellátás is megfelelően működik. Az infrastruktúra biztosítja az energiafogyasztók megbízható ellátását, beleértve a vállalatokat és a lakosságot egyaránt (vpvarmegye.hu).

Az infrastrukturális szempontból Veszprém megye jól fejlett, ami hozzájárul a régió gazdasági növekedéséhez és a kényelmes életkörülmények megteremtéséhez az itt élők számára. Az infrastruktúra továbbá segíti a turizmust és az oktatást, ami fontos tényező a megye gazdasági és kulturális fejlődésében (vpvarmegye.hu). Ezek a tényezők együttesen mutatják azt, hogy Veszprém vármegye a gazdaságilag fejlett, kulturálisan gazdag és társadalmilag sokszínű régiók köze tartozik Magyarországon, amely számos előnyt kínál az itt élők és az ide látogatók számára.

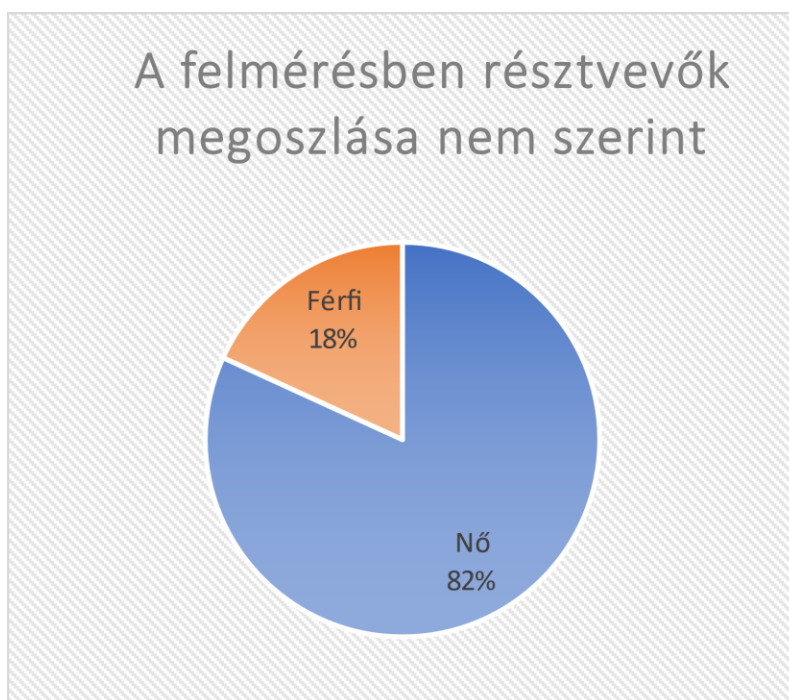
Nemesvámos egy kis település Veszprém vármegyében. A település a Balaton-Felvidéken, a Veszprémi-hegység lábánál helyezkedik el, és gyönyörű természeti környezettel rendelkezik. Egy kisebb település, melynek a lakosság száma 2023-as adatok alapján 3158 fő (nemesvamos.hu). A település környéke lenyűgöző természeti szépségeket kínál. A veszprémi-hegység és a környező erdők ideálisak túrázáshoz, kirándulásokhoz, illetve a Balaton is könnyen elérhető innen. Bár egy kisebb településről van szó, Nemesvámos is rendelkezik kulturális értékekkel. A helyi közösség hagyományos rendezvényeket és falunapokat tart, amelyeken a lakosok nagy számban vesznek részt, mely hozzájárul a közösségépítéshez is (nemesvamos.hu).

Nemesvámos vidéki település, azonban könnyen elérhetőek a közeli városok, például Veszprém, amely számos infrastrukturális és kulturális lehetőséget kínál. Ezek a közeli települések iskolákkal, kórházakkal és egyéb szolgáltatásokkal is rendelkeznek. Nemesvámos egy példa arra, hogy a lakosok élvezhetik a vidéki életstílust és a természet közelségét, miközben könnyen hozzáférhetnek a vármegye nagyobb városainak előnyeinek és szolgáltatásaihoz, amelyek hozzájárulnak a helyi közösség életminőségéhez.

4 EREDMÉNYEK

4.1 Demográfiai adatok

A válaszadók demográfiai adatai alapján megfigyelhetjük, hogy a felmérésben szereplők túlnyomó többsége nő (18 fő), és a korosztályuk 29 és 72 év közötti. Ez azt sugallhatja, hogy a helyi termékek iránti érdeklődés és az ezekre való vásárlási szokások inkább a női korosztályra koncentrálódnak, és az érdeklődés egyre nő az életkorral.

4.

ábra Nemek megoszlása a felmérésben

Forrás: Saját szerkesztés

4.2 Interjú kérdések elemzése

4.2.1 Helyi termékek vásárlási szokásai

Az adatok elemzése során észrevehetők különböző mintázatok és tendenciák a válaszadók helyi termelőktől való vásárlási szokásaiban.

4.2.1.1 Helyi Termékek Vásárlása:

Az adatok azt mutatják, hogy a válaszadók között jelentős diverzitás van a helyi termelőktől való vásárlási szokásokban. A különböző válaszok különféle preferenciákat és igényeket tükröznek, például néhányan helyi sajtot, mézet vagy húst említenek.

2. táblázat Gyakran vásárolt élelmiszerek

Gyakran vásárolt élelmiszerek	
(alapanyag, nyers)	(feldolgozott, készétel)
olaj	mézeskalács
méz	sütemény
tökmagolaj	bor
hús	szörp
sajt	füstölt árú
gyümölcs	
tojás	
tej	

Forrás: Saját szerkesztés

Helyi vásárlás különböző forrásokból:

A különféle vásárlási helyek, mint a termelői piac, vásártér, barátok és ismerősök, azt mutatják, hogy a vásárlók különféle forrásokból szerzik be helyi termékeiket. Ez azt jelenti, hogy a vásárlók számára számos lehetőség áll rendelkezésre a helyi termékek beszerzésére, illetve a helyi kiskereskedőknek és termelőknek különböző platformokon kell jelen lenniük, hogy elérjék a potenciális vásárlóikat.

4.2.1.2 Specifikus helyek és termelők kiemelése:

Néhány válaszadó kifejezetten megnevezi, hol vásárol helyi termékeket, ami arra utal, hogy tisztában vannak a helyi termékek forrásaival, és specifikus helyeket preferálnak. Ez az információ segíthet a helyi kiskereskedőknek és termelőknek, hogy tudatosan népszerűsítsék az őket érintő helyszíneket.

4.2.1.3 Az érdeklődés terjedése:

A válaszok különböző termékkategóriákat fednek le, beleértve a sajtot, mézet, húst, tökmagolajat és még sok mást. Ez azt mutatja, hogy a helyi vásárlási szokások terjednek különböző termékkategóriákban.

Az elemzés alapján látható, hogy a válaszadók szerteágazóan vásárolnak helyi termékeket, és a preferenciák számos tényezőtől függenek, beleértve a kényelmet, az elérhetőséget, az érdeklődést és a specifikus termékeket. A helyi kiskereskedőknek és termelőknek ezek az információk segíthetnek abban, hogy jobban megértsék a vásárlóikat és optimalizálják a

kínálatukat.

4.2.2 Helyi termék kínálat:

Az adatok alapján látható, hogy a válaszadók túlnyomó többsége pozitívan értékeli a településük helyi termék kínálatát. Az "Igen" válaszok egyértelműen dominálnak, és csak egyetlen válaszadó fejezi ki bizonytalanságát a "Nem tudom még" válasszal.

4.2.2.1 Elégedettség és lojalitás

A rendszeres "Igen" válaszok alapján látható, hogy a válaszadók nagy többsége elégedett a településük helyi termék kínálatával. Ez nem csupán elégedettséget, hanem vásárlói lojalitást is jelent, mivel a helyi termékek iránti elkötelezettség azt sugallja, hogy a válaszadók hajlandók visszatérni és támogatni a helyi vállalkozásokat.

4.2.2.2 Lokalitas és identitás

Azok a válaszok, amelyek specifikusan említik a település nevét vagy a helyi vásárlási helyeket, azt mutatják, hogy a válaszadók számára fontos a lokalitás. Azt sugallják ezek a válaszok, hogy a válaszadók elégedettek a helyi termékekkel és inkább választják ezeket más, esetleg távoli lehetőségek helyett. Ez az előnyös tendencia arra utal, hogy a helyi közösség értékeli a helyi gazdaság támogatását, valamint a friss és helyi termékek elérhetőségét. A városi identitás és a helyi közösség támogatása erősítheti a helyi gazdaságot és elősegítheti a vállalkozások fejlődését.

4.2.2.3 A "Nem tudom még" válasz értelmezése:

Az egyetlen bizonytalanságot kifejező válasz arra utal, hogy egyes válaszadók még nem találkoztak teljes körűen a helyi termék kínálattal, vagy esetlegesen nem voltak elégedettek a jelenlegi választékkal. Ez egy olyan terület, ahol a helyi vállalkozók további marketingtevékenységeket vagy vásárlói visszajelzéseket gyűjthetnek, hogy további információkat szerezzenek a potenciális fejlesztési területekről.

4.2.2.4 Helyi gazdaság támogatása és fenntarthatóság:

A pozitív válaszok tükrözik a válaszadók szándékát a helyi gazdaság támogatására. Ez nem csak az üzletek és termelők számára lehet előnyös, de hozzájárul a helyi fenntarthatósághoz is, mivel a helyi termékek vásárlása csökkentheti a szállítás okozta környezeti terhelést.

4.2.2.5 Egységes válaszok:

Az egységes "Igen" válaszok azt mutatják, hogy a válaszadók között szinte teljes egyetértés van a helyi termék kínálat megfelelőségéről. Ez egy pozitív egységesítő tényező, amely elősegítheti a közösség összetartását és az üzletek stabil helyi piaci jelenlétét.

4.2.2.6 Vásárlói élmény és kényelem:

A pozitív visszajelzések arra is utalnak, hogy a válaszadók értékelik a helyi vásárlási élményt és talán a kényelmi tényezők is szerepet játszanak a döntéseikben, amikor a helyi termékeket választják.

Ezen elemzés alapján elmondható, hogy a helyi vállalkozásoknak és kiskereskedőknek kiváló lehetőségük van arra, hogy továbbfejlesszék üzleti stratégiáikat, kihasználva a helyi termék kínálat pozitív visszajelzéseit, és még inkább megerősítsék helyi piaci jelenlétüket.

Információforrások:

Az információforrások változatosak, beleértve a családot, szomszédokat, újságokat, Facebook-ot és régi ismerősöket. Ez azt mutatja, hogy a helyi termelőknek többféle csatornát kell felhasználniuk az információterjesztésre és a kapcsolatok építésére.

4.2.2.7 Szomszédok és régi ismeretségek:

A "Szomszéd" és "Régi Ismeretség" kategóriák azt jelzik, hogy a helyi kapcsolatok és személyes ismeretségek szerepet játszanak az információáramlásban. Ez azt mutatja, hogy a helyi közösség szoros és kölcsönös kapcsolatokon alapul, és az emberek megbíznak egymás véleményében.

4.2.2.8 Online források:

A válaszok azt sugallják, hogy az online térben (például Facebook) is aktív tájékozódás zajlik. A közösségi média és az online platformok lehetőséget nyújtanak a termelőknek és vállalkozásoknak a népszerűsítésre és közvetlen kapcsolat kialakítására a vásárlóikkal.

4.2.2.9 Hagyományos médiák:

Az "Újság" és "Hírmondó" említések azt mutatják, hogy a hagyományos médiumok is szerepet játszanak az információk terjesztésében. Ez különösen fontos lehet azoknak, akik nem aktívak az online térben.

4.2.2.10 Szóbeszéd és szójhagyomány:

A "Szójhagyomány" és "Szóbeszéd" kategóriák azt sugallják, hogy az emberek egymás közötti beszélgetéseken és információcserén keresztül is értesülnek a helyi termelőkről. Ez a személyes ajánlások és vélemények fontosságát hangsúlyozza.

4.2.2.11 Vásár és piactér:

A "Vásáron" és "Termelői vásár" válaszok arra utalnak, hogy az események és vásárok is fontos lehetőségek az embereknek a helyi termelőkkel való találkozásra és kapcsolatfelvételre.

4.2.2.12 Boltok és vásárlói helyek:

A "Bolt" és "Hírmondó" válaszok azt mutatják, hogy a helyi üzletek és vásárlói helyek is fontos információforrások lehetnek.

Ezen válaszok alapján elmondható, hogy a helyi termelőkről és termékeikről való tájékozódás sokféle csatornán keresztül történik, és a személyes kapcsolatoknak, az online forrásoknak, a hagyományos médiumoknak, valamint az eseményeknek és vásároknak is meghatározó szerepük van a tájékozási folyamatban. Ennek megértése segíthet a helyi vállalkozásoknak abban, hogy hatékonyabban kommunikáljanak és népszerűsítsék termékeiket a helyi közösségükben.

4.2.3 A helyi piacok közösségre gyakorolt előnyei:

Az értékelések alapján a válaszadók többsége pozitívan értékeli a helyi piacok közösségre gyakorolt előnyeit. Néhány közös előny, amelyeket kiemeltek:

1. **Közösségépítés:** A válaszadók számos alkalommal említették, hogy a helyi piacok hozzájárulnak a közösség erősítéséhez és építéséhez. A piacok olyan helyek, ahol az emberek találkozhatnak és kapcsolatokat építhetnek egymással.
2. **Találkozási pont:** A helyi piacokat gyakran említették olyan helyként, ahol az emberek találkozhatnak, és a piacok ebben az értelemben közösségi terek.
3. **Értékmegőrzés:** A helyi piacokon való vásárlás segít az értékek és hagyományok megőrzésében, ami erősítheti a közösségi összetartozást.
4. **Összetartás:** A piac az embereket összetartó tevékenységként és eseményként funkcionálnak.
5. **Gyermekek kimozdítása:** A válaszadók megjegyezték, hogy a helyi piacok arra is ösztönzik a gyermekeket, hogy részt vegyenek és aktívabban részt vegyenek a közösségi eseményeken.

Az értékelések alapján a helyi piacoknak fontos szerepük van a közösségek erősítésében és összetartásukban. Az emberek szeretik ezeket a találkozási pontokat, amelyek lehetőséget kínálnak a közösségi kapcsolatok építésére és a hagyományok megőrzésére.

4.2.4 A helyi piacok gazdaságra gyakorolt előnyei:

A válaszadók többsége pozitívan értékeli a helyi piacok gazdaságra gyakorolt előnyeit. Néhány közös előny, amelyeket kiemeltek:

1. **Helyi termelők támogatása:** A válaszadók hangsúlyozták, hogy a helyi piacokon való vásárlás segít támogatni és ösztönözni a helyi termelőket. Ez hozzájárul a helyi gazdaság élénkítéséhez.
2. **Pénz a közösségben marad:** A helyi piacokon költött pénz a közösségben marad, és nem hagyja el a területet, ami erősíti a helyi gazdaságot.
3. **Helyi gazdák erősítése:** A piacok lehetőséget kínálnak a helyi gazdák és termelők

számára, hogy elérjék a közösséget és értékesítsék termékeiket, ezzel erősítve a helyi gazdaságot.

4.Helyi vállalkozások támogatása: Az emberek támogatják a helyi piacokon működő kiskereskedőket és vállalkozásokat, ami hozzájárul a gazdaság élénkítéséhez.

5.Környékbeliek vonzása: A helyi piacok vonzzák a környékbelieket is, akik szintén vásárolnak, ezzel támogatva a helyi termelőket és gazdaságot.

6.Környezetbarát: Az értékelések között akadt olyan is, aki a helyi piacokat környezetbarát alternatívának tartotta, mivel nem kell hosszú utakat autózni a bevásárláshoz.

Összességében az értékelések azt mutatják, hogy a helyi piacoknak fontos szerepük van a helyi gazdaság élénkítésében, a helyi vállalkozások támogatásában és a közösség pénzügyi stabilitásának előmozdításában. Az emberek pozitívan értékelik a helyi vásárlás gazdasági előnyeit és hatásait.

4.2.5 A helyi piacok további előnyei:

Az értékelések alapján a válaszadók számos további előnyt társítanak a helyi piacokhoz:

1.Elérhetőbb a helyi termék: A helyi piacokon könnyebben elérhetőek a helyi termékek, ami kényelmesebb vásárlást tesz lehetővé.

2.Egészségesebb ételek: A piacok segítik a helyieket az egészséges ételek beszerzésében.

3.Helyi gazdaság tudata és közösségi találkozások: A piacok a helyi gazdaság tudatát erősítik, és jó találkozási pontot kínálnak az emberek számára.

4.Település támogatása: A piacokon való vásárlás segít a település támogatásában és fejlődésében.

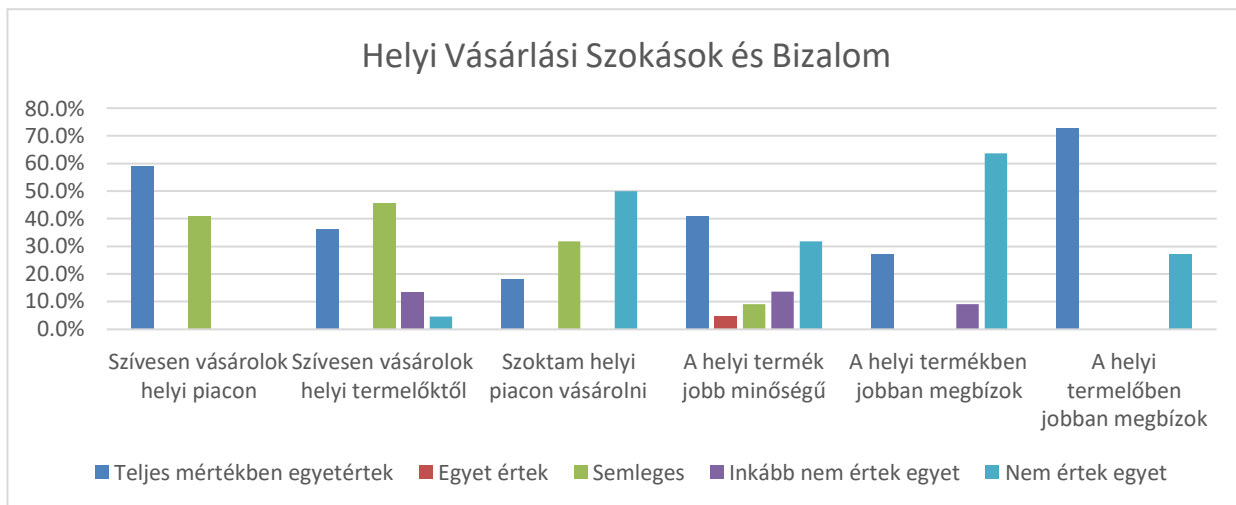
5.Minőség és megbízhatóság: A válaszadók szerint a piacokon kapható termékek minősége és megbízhatósága jobb, mint a külföldi termékeké.

6.Szélesebb választék: A piacokon szélesebb választékban találhatóak termékek és több lehetőség nyílik a választásra.

7.Jó reklám az árusoknak: Az árusoknak a piac jó reklámlehetőséget biztosít.

Ezek az előnyök azt mutatják, hogy a helyi piacok több szempontból is előnyösek lehetnek, nemcsak a vásárlók, hanem a helyi gazdaság és közösség számára is. Az egészséges ételek elérhetősége, a közösségi találkozások lehetősége és a minőségi termékek elérhetősége mind fontos tényezők, amelyek hozzájárulhatnak a helyi piacok népszerűségéhez és jelentőségéhez.

4.2.6 Likert skálás kérdések elemzése

5. ábra Helyi vásárlási szokások és bizalom

Forrás: Saját szerkesztés

A válaszok részletes elemzése során fontos kiemelni néhány kulcsfontosságú számot, amelyek segítenek jobban megérteni a felmérés eredményeit:

1. Szívesen vásárolok helyi termelőktől:

- A teljes mértékben egyetértők aránya: 36,4%
- Semleges válaszadók aránya: 45,5%
- Az inkább nem értek egyet és nem értek egyet kategóriák összesen: 18,1%

Ebből láthatjuk, hogy bár a válaszadók jelentős része nyitott a helyi termelőktől származó termékekre, a semleges válaszok magas száma azt sugallhatja, hogy egyesek még nem hoztak erős döntést ezen a téren. Ez azt jelezheti, hogy bár sokan pozitívan viszonyulnak a helyi termelőkhez, mások még nem alakították ki véleményüket ebben a kérdésben.

2. Szívesen vásárolok helyi piacon:

- A teljes mértékben egyetértők aránya: 59,1%
- Semleges válaszadók aránya: 40,9%

Ez a szám azt mutatja, hogy a válaszadók többsége pozitívan viszonyul a helyi piacokhoz, de a semleges válaszok is meglehetősen magasak, ami arra utalhat, hogy van még tér a piac népszerűsítésére.

3. Szoktam helyi piacon vásárolni:

- A teljes mértékben egyetértők aránya: 18,2%
- Semleges válaszadók aránya: 31,8%
- Nem értek egyet válaszadók aránya: 50,0%

Itt kiemelkedik, hogy a válaszadók fele kifejezetten nem szokott helyi piacon vásárolni, ami érdekes ellentét a másik két kérdés pozitívabb válaszaival. Ez azt sugallja, hogy bár sokan értékelik a helyi termelőket és piacokat, a gyakorlati megvalósításban még mindig vannak kihívások.

4. A helyi termék jobb minőségű:

- A teljes mértékben egyetértők aránya: 40,9%
- Nem értek egyet és inkább nem értek egyet válaszadók aránya: 45,4%

Ebből kiderül, hogy a vélemények megoszlanak a helyi termékek minőségével kapcsolatban, és van egy jelentős rész, amely nem ért egyet, vagy csak részlegesen ért egyet ezzel a kijelentéssel.

5. A helyi termékben jobban megbízok:

- A teljes mértékben egyetértők aránya: 27,3%
- Nem értek egyet válaszadók aránya: 63,6%

Ezen a területen a bizalomnak a helyi termékek iránti hiánya kiemelkedik, és ez lehet egy olyan

terület, ahol a helyi termékeket népszerűsíteni és a bizalmat erősíteni lehetne.

Ezek az adatok arra utalnak, hogy a helyi gazdaság támogatása és a helyi termékek népszerűsítése érdekében további kommunikációs és oktatási kezdeményezésekre lehet szükség. Ezen erőfeszítések során hangsúlyozni lehetne a helyi termékek minőségét, fenntarthatóságát és a helyi gazdaság támogatásának fontosságát annak érdekében, hogy növeljék a válaszadók pozitív attitűdjét és növeljék a helyi termékek iránti bizalmat. Az oktatási és kommunikációs kezdeményezések segíthetnek abban, hogy a válaszadók jobban megértsék és értékeljék a helyi termelők és piacok szerepét a fenntartható és minőségi élelmiszerellátásban.

5 KÖVETKEZTETÉSEK

Az interjúk alapján számos érdekes megfigyelés tehető:

Termékinálat és vásárlási szokások: A válaszadók többségének számára fontosak a helyi termelőktől vásárolt termékek, és különböző termékeket preferálnak. A helyi termelői piacok előnyt élveznek, és a válaszadók személyes kapcsolatokon keresztül ismerhetik meg a helyi termelőket. Hasonló eredményre jutott Szente (et. al., 2014) is Magyarországra reprezentatív felmérésében, ahol a válaszadók jelentős része (72,9%) részben vagy teljes mértékben fontosnak tartotta, hogy helyben előállított élelmiszereket vásárolhasson. Ez alapján pedig arra a következtetésre jutottak, hogy a magyar fogyasztóknak különösen fontos, hogy az élelmiszereket helyben állítsák elő.

Az érdeklődés növekedése: Van olyan része a válaszadóknak, akik eddig még nem próbálták a helyi termékeket, de hajlandóak kipróbálni. Ez pozitív jel, amely lehetőséget teremt a helyi termelőknek új vásárlókat vonzani.

Helyi termék kínálat: A többség elégedett a helyi termék kínálattal, ami jó hír a helyi gazdaság és a közösségi támogatás szempontjából. Azok, akik "Nem tudom még" választ adtak, esetleg további tájékoztatásra és népszerűsítésre lehetnek nyitottak.

Információforrások: A válaszadók személyes kapcsolatokat, közösségi médiát, újságokat és vásárokat információforrásnak tekintik a helyi termelők és termékek megismeréséhez. Fontos lehet az online és offline kommunikáció a helyi termékek népszerűsítése és tájékoztatása szempontjából.

Bizalom és vásárlási hajlandóság: A válaszadók megbíznak a helyi termelőkben és termékekben, de a helyi vásárlásban való részvétel változó. Szükség lehet további ösztönzőkre és népszerűsítésre a helyi vásárlás előmozdításához.

Ezek az eredmények hasznosak lehetnek a helyi termelők, vásártér szervezők és a helyi közösség számára, hogy jobban megértsék a válaszadók szokásait és preferenciáit, és ennek megfelelően alakítsák ki marketingstratégiájukat és kínálatukat. Az adatok alapján látható, hogy a helyi termékek iránti érdeklődés nő, és a helyi vásárlás támogatása és népszerűsítése lehetőségeket teremthet a helyi gazdaság számára.

Az eredmények alapján számos pozitív jel is felismerhető a helyi termelők és termékek

támogatásával kapcsolatban. A válaszadók között meglévő bizalom a helyi termékek minőségében és a helyi termelők megbízhatóságában azt mutatja, hogy a helyi vásárlásnak vannak elkötelezett támogatói a közösségben. Azok a válaszadók, akik már rendszeresen vásárolnak helyi termékeket, valószínűleg hűséges vásárlókká válnak, ami hosszú távú előnyöket hozhat a helyi gazdaságnak.

A válaszadók közötti változatosság azonban azt is jelzi, hogy további munka szükséges lehet annak érdekében, hogy több embert vonzzanak be a helyi vásárlásba. Ezen túlmenően, a válaszok azt is mutatják, hogy a helyi vásárlás népszerűsítése és az információk terjedése kulcsfontosságú a helyi termelők és vásártér sikeréhez. Az online és offline kommunikációra, valamint az információforrások hatékony kihasználására kell összpontosítani annak érdekében, hogy minél több embert ösztönözzenek a helyi vásárlásra.

Az eredmények segíthetnek azoknak a helyi szervezeteknek és vállalkozóknak, akik az őket támogató közösség felé szeretnének kommunikálni. Az eredmények alapján kialakíthatnak célzott marketingkampányokat és eseményeket, hogy vonzóbbá tegyék a helyi termékeket és a vásártér kínálatát. A különböző vásárlási preferenciákat is figyelembe véve személyre szabott ajánlatokat lehet kidolgozni, hogy minél szélesebb körű vásárlókat vonzzanak.

Végül, az eredmények segíthetnek a helyi közösségnek is jobban megérteni saját igényeiket és preferenciáikat a helyi vásárlás terén. Ez lehetőséget teremthet arra, hogy a közösség és a helyi vállalkozók közötti együttműködés megerősödjön, és a helyi gazdaság tovább fejlődjön.

Összességében az interjúk eredményei értékes információkat nyújtanak a helyi termelők és vásártér szervezők számára, hogy hatékonyan támogassák és népszerűsítsék a helyi termékeket és a vásártér a közösségükben. Az eredmények alapján megvalósítható lépések segíthetik a helyi gazdaság növekedését és a közösség összetartását.

6 ÖSSZEFOGLALÁS

Az élelmiszergazdaság jelenleg számos kihívással néz szembe, különös tekintettel az élelmiszerbiztonság fenntartható mezőgazdasági megközelítésének hosszú ideje fennálló problémáira. A Planetary Boundaries keretrendszer kilenc kritikus folyamatot azonosított, amelyek közül több már túllépte az elfogadható határokat, különféle mezőgazdasági tevékenységek következtében. A jelenlegi mezőgazdasági gyakorlatok gyakran túlzottan kihasználják a természeti erőforrásokat, károsítva ezzel a környezetet és csökkentve az élelmiszertermelés hatékonyságát.

Az erőforrások hatékonyabb felhasználása lehetőséget kínál a mezőgazdasági termelés hatékonyságának növelésére. Az öko-intenzív mezőgazdasági módszerek bevezetése, az ökológiai lábnyom csökkentése és a fenntartható erőforrás-gazdálkodás elősegítése fontos lépéseket jelenthet a fenntartható mezőgazdaság és az élelmiszerbiztonság előmozdításában. Ezek az intézkedések nemcsak az élelmiszerbiztonságot erősíthetik, hanem hozzájárulhatnak a mezőgazdaság hosszú távú fenntarthatóságához, és segíthetik a globális környezeti kihívások kezelését is.

Az élelmiszerrendszer jelenlegi állapota nem fenntartható, és nem megfelelően felkészült a népességnövekedés, klímaváltozás és globalizáció által okozott kihívásokra. Romlik a megművelhető területek termőképesége, ami további nyomást gyakorol az élelmiszertermelésre. Az élelmiszerbiztonság, -minőség, nyomon követhetőség, hatékonyság és fenntarthatóság kritikus tényezők az élelmiszer-ellátási láncban, és azok biztosítása elengedhetetlen a fogyasztók számára.

A fenntartható fejlődéshez elengedhetetlen a partnerség és az együttműködés minden érintett szinten, mind globális, mind helyi szinten. A fenntartható jövő kialakításához a különböző szinteken működő szereplők közötti együttműködés és információcserék elengedhetetlenek. A helyi közösségek kulcsszerepet játszanak a fenntarthatóság elérésében, mivel közel állnak azokhoz az erőforrásokhoz és lehetőségekhez, amelyek szükségesek a fenntarthatóság biztosításához. Ezért a fenntartható fejlődés sikeres megvalósításához az összes érintett félnek részt kell vennie a partnerség és az együttműködés folyamatában.

Az élelmiszerrendszerek különböző szinteken működnek, és a helyi élelmiszerrendszerek kiemelkedő fontosságúak. Ezek a rendszerek a távolságot csökkentik az élelmiszertermelők és fogyasztók között, hozzájárulva a helyi gazdasági fejlődéshez. A rövid élelmiszerláncok, mint

az alternatív élelmiszerrendszer része, kevesebb közvetítőt vonnak be, és a helyi élelmiszer rendszerhez hasonlóan támogatják az együttműködést, a helyi gazdaságot és a szoros földrajzi kapcsolatokat.

A helyi élelmiszerrendszerek fenntarthatóvá válnak, amikor a fogyasztók és termelők együttműködnek, és az élelmiszerek elhelyezkedése is a fenntarthatóság szempontjából megfelelő. Ez segíti a helyi gazdaságokat, csökkenti a környezeti terhelést, és támogatja a helyi közösségek értékeit. A helyi élelmiszerpiacok egyre fontosabbak a fenntartható fejlődés és helyi gazdaságfejlesztés szempontjából, előnyöket nyújtva, mint az élelmiszerbiztonság javítása, gazdasági és társadalmi fejlődés ösztönzése, élelmiszerlánc rövidítése és élelmiszerhulladék csökkentése.

A helyi piacok pozitív hatással vannak mind az agrártermelőkre, mind a fogyasztókra. A helyi piacok diverzifikálják a keresletet, stabilizálják az árakat, és elősegítik a friss és egészséges élelmiszerek könnyebb elérhetőségét. Emellett hozzájárulnak az összetartó közösségek kialakulásához és támogatják a helyi gazdaságot. A közvetlen kapcsolatok és bizalom, amelyek a helyi piacokon keresztül kialakulnak, erősítik a helyi gazdaságot és hozzájárulnak az élelmiszerrendszer fenntarthatóságához.

A helyi piacoknak számos előnye van mind a gazdák, mind a fogyasztók számára, de egyúttal felhívják a figyelmet a piaci verseny és a fogyasztói kereslet változékonyságának kockázataira. A helyi termék és élelmiszer definíciója szintén sokféle aspektust ölel fel, beleértve a földrajzi közelséget, az érték közelségét, társadalmi kapcsolatokat és ellátási lánc jellemzőket. A helyi élelmiszerek fogalma tehát változatos és több szempontból értelmezhető, és a kutatók szubjektív megközelítéseik által befolyásolhatják ezeket a definíciókat.

A közösségfejlesztés kulcsszerepet játszik a helyi gazdaságfejlesztésben, mivel erősíti a helyi közösségi életet. A jól működő helyi gazdaság és erős közösség egymást feltételezik és kölcsönösen építik egymást. A közösségfejlesztés célja az együttműködés, az együttélés és a közös célok elérésének elősegítése, ezáltal hozzájárulva a helyi gazdaság fenntartható fejlődéséhez. A közösségek képesek hatékonyan és fenntartható módon fejlődni, ami közvetlenül támogatja a helyi gazdaságfejlesztést. A közösségfejlesztés nemcsak eszköz, hanem alapvető tényező a helyi közösségi és gazdasági prosperitás előmozdításában.

A helyi élelmiszerrendszerek kiépítése és a helyi közösségekkel való szoros együttműködés segíthet a fenntartható és hatékony élelmiszertermelés elősegítésében, ami közvetlenül hozzájárulhat a helyi gazdaság és környezet fenntartható fejlődéséhez.

A helyi élelmiszerpiacok kiemelt szerepet játszanak a helyi gazdaságfejlesztésben, mivel elősegítik a kapcsolatok erősítését a helyi élelmiszertermelők, feldolgozók és fogyasztók között. Az élelmiszerek közvetlen forrásból való beszerzése nemcsak gazdasági előnyökkel jár, hanem hozzájárul az élelmiszerbiztonság növeléséhez is. Emellett a helyi élelmiszerpiacok lehetőséget teremtenek a fogyasztók számára, hogy közelebbről megismerjék az élelmiszertermelőket.

A helyi élelmiszerrendszerek általánosságban lehetővé teszik a helyi lakosok számára, hogy friss és szezonális termékekhez jussanak olyan termelőktől, akik nyomon követhetők, növelve ezzel az élelmiszerek minőségében és az egészséges életmód támogatásában rejlő előnyöket. A helyi élelmiszerrendszerek hozzájárulnak a helyi közösségek kohéziójához, mivel összekapcsolják a termelőket és a fogyasztókat, növelve a tudatosságot és a bizalmi kapcsolatokat. Ezen előnyök révén a helyi élelmiszerpiacok nemcsak gazdasági előnyökkel járnak, hanem hozzájárulnak a fenntarthatóbb és tudatosabb élelmiszerrendszer kialakításához.

Az interjú adatok alapján látható, hogy a válaszadók demográfiai adatai alapján a nők dominálnak a felmérésben, és az érdeklődés a helyi termékek iránt az életkorral nő. Ez fontos információ a helyi kiskereskedők és termelők számára, akik így célzottabban tudják elérni a potenciális vásárlóikat.

Az elemzés rámutat arra is, hogy a válaszadók különböző termékeket preferálnak, és a helyi vásárlási szokások számos tényezőtől függenek, beleértve a kényelmet, az elérhetőséget és az érdeklődést. Ezért a helyi kiskereskedőknek és termelőknek rugalmasan kell kezelniük kínálatukat, hogy kielégítsék a változatos vásárlói igényeket.

A helyi piacoknak és termelőknek továbbá érdemes kiemelniük a pozitív vásárlói élményt, a kényelmet és a termékek minőségét a marketingtevékenységeik során. Ez a helyi gazdaság támogatásában és a vásárlói hűség kialakításában is segíthet.

A válaszok alapján a válaszadók pozitívan értékelik a helyi piacok közösségre és gazdaságra gyakorolt előnyeit. A piacoknak sikerül összetartó közösségi pontként működniük, és segítenek megőrizni a helyi értékeket és hagyományokat. Ezért a helyi piacoknak érdemes hangsúlyozniuk ezen előnyöket a népszerűsítésük során.

A likert skálás kérdések elemzése további lehetőségeket mutat a helyi gazdaság és termelők támogatására. A válaszok azt sugallják, hogy bár van bizonyos érdeklődés és támogatás a helyi termékek iránt, további erőfeszítésekre lehet szükség a vásárlói hajlandóság növeléséhez.

Az összességében a felmérés eredményei azt mutatják, hogy a helyi termelőknek és piacoknak ígéretes lehetőségeik vannak a helyi gazdaság támogatásában és a vásárlói bázisuk kiterjesztésében. A válaszadók érdeklődése és bizalma a helyi termékek iránt pozitív jel és a helyi gazdaság és közösség támogatása felé mutat.

Az eredmények alapján néhány ajánlás adható a helyi termelők, vállalkozások és a közösség számára:

További tájékoztatás és oktatás: Az eredmények azt sugallják, hogy bár az érdeklődés a helyi termékek iránt nő, további tájékoztatásra és oktatásra van szükség a helyi termelők előnyeiről, fenntarthatóságáról és minőségéről. Az oktatási kampányok és események segíthetnek abban, hogy a válaszadók még tudatosabban választhassák a helyi termékeket.

Online jelenlét fejlesztése: A válaszadók széles körben használják az online forrásokat az információgyűjtésre. Ezért a helyi termelőknek és vállalkozásoknak érdemes fejleszteniük online jelenlétüket, beleértve a közösségi médiát és weboldalakat, hogy könnyebben elérhessék a potenciális vásárlóikat.

Kiemelt marketing a specifikus termékekre: Az elemzés azt mutatja, hogy a válaszadók preferenciái változatosak. A helyi termelőknek érdemes kiemelt figyelmet fordítaniuk a legnépszerűbb vagy egyedi termékeikre, és kommunikálniuk kell ezeknek az előnyeit a vásárlók felé.

Közösségi kapcsolatok építése: A személyes kapcsolatok fontos szerepet játszanak a helyi termékek megismerésében. A helyi termelőknek és vállalkozásoknak érdemes részt venniük közösségi eseményeken, piacokon, ahol személyes kapcsolatokat építhetnek a vásárlóikkal.

Helyi piacok támogatása: A helyi piacoknak kulcsszerepük van a közösség erősítésében és a helyi gazdaság támogatásában. Az önkormányzatoknak és szervezeteknek érdemes továbbfejleszteniük ezeket a piacokat, és rendszeres eseményekkel, programokkal népszerűsíteni a helyi termékeket.

Környezettudatosság és fenntarthatóság: A környezetbarát szempontokra való hangsúlyozás segíthet abban, hogy a válaszadók még inkább preferálják a helyi termékeket. A fenntarthatóság és a környezetvédelem fontos tényezők lehetnek a vásárlási döntésekben.

Ezen ajánlások figyelembevételével a helyi termelők és vállalkozások hozzájárulhatnak a helyi gazdaság fejlődéséhez, és még szorosabbra fűzhetik a közösségüket a helyi termékekkel.

7 IRODALOMJEGYZÉK

Adams, D. C., & Adams, A. E. (2011). De-placing local at the farmers' market: consumer conceptions of local foods. *Journal of Rural Social Sciences*, 26(2), 4.

Agrishort (2017). HOGYAN FEJLESSZÜNK RÖVID ÉLELMISZERLÁNC (RÉL) KÖZÖSSÉGET? Útmutató a RÉL-ben érintett intézmények számára. Kiadja: Zala Termálvölgye Egyesület. Szerkesztők: dr. Kujáni Katalin, Szabó Tibor. [guidelines_for_institutions.pdf \(zalatermalvolgye.hu\)](#) [Utolsó letöltés: 2023.11.02]

Article 11 of Regulation (EU) No 807/2014. (n.d.). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014R0807&from=en> [Utolsó letöltés: 2023.11.01]

Article 2 of Regulation (EU) No 1305/2013. (n.d.). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R1305&from=EN> [Utolsó letöltés: 2023.11.01]

Bhat et al., 2021, Bhat, S. A., Huang, N. F., Sofi, I. B., & Sultan, M. (2021). Agriculture-food supply chain management based on blockchain and IoT: A narrative on enterprise blockchain interoperability. *Agriculture*, 12(1), 40.

Blake, M. K., Mellor, J., & Crane, L. (2010). Buying Local Food: Shopping Practices, Place, and Consumption Networks in Defining Food as “Local”. *Annals of the Association of American Geographers*, 100(2), 409–426. <https://doi.org/10.1080/00045601003595545>

Brinkley, C. (2017). Visualizing the social and geographical embeddedness of local food systems. *Journal of Rural Studies*, 54, 314-325.

Brown, C., & Miller, S. (2008). The impacts of local markets: A review of research on farmers markets and community supported agriculture (CSA). *American journal of agricultural economics*, 90(5), 1296-1302.

Cavallaro, V., & Dansero, E. (1998). Sustainable development: global or local?. *Geojournal*, 45(1/2), 33-40.

Chiffolleau Y., Millette-Amrani S., Canard A. (2016): From Short Food Supply Chains to Sustainable Agriculture in Urban Food Systems: Food Democracy as Vector of Transition, *Agriculture* 2016, 6,57; doi:10.3390/agriculture6040057

Czene, Zs., & Ricz, J. (2010). Területfejlesztési füzetek 2. *Helyi gazdaságfejlesztés. Ötletadó*

megoldások, jó gyakorlatok. Budapest, Greenlight Kft. ISSN:2061-4853

Czuppon Csizmadiáné, V., Gál, A., László V. (2020). “Helyben a helyiért” – a Pannon Egyetemen zajló vidékkutatás módszertani bemutatása. *Comitatus: önkormányzati szemle.* 30 / 235. 40-46

Dr.G.Fekete, Éva.: Helyi termékek előállítása és értékesítése a Zala Termárvölgyében. Zalaszentgrót: Zala Termárvölgye Egyesület, 2009. p. 5.

Európai Bizottság (2023). A közös agrárpolitikáról dióhéjban. Az Európai Bizottság hivatalos honlapja. https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-glance_hu [Utolsó letöltés: 2023.10.22]

Feagan, R. (2007). The place of food: mapping out the ‘local’ in local food systems. *Progress in human geography*, 31(1), 23-42.

Foodprint (2022). Official website of FoodPrint project, issues, local regional food systems. Source: <https://foodprint.org/issues/local-regional-food-systems/> [Utolsó letöltés: 2023.10.12]

Futamura, T. (2007). Made in Kentucky: The meaning of ‘local’ food products in Kentucky’s farmers’ markets. *The Japanese Journal of American Studies*, 18(1), 209–227.

Gerten, D., Heck, V., Jägermeyr, J., Bodirsky, B. L., Fetzer, I., Jalava, M., ... & Schellnhuber, H. J. (2020). Feeding ten billion people is possible within four terrestrial planetary boundaries. *Nature Sustainability*, 3(3), 200-208.

Gustavsson, J., Cederberg, C., Sonesson, U., Van Otterdijk, R., & Meybeck, A. (2011). *Global food losses and food waste*. The Swedish Institute for Food and Biotechnology.

Hinrichs, C. C. (2000). Embeddedness and local food systems: notes on two types of direct agricultural market. *Journal of rural studies*, 16(3), 295-303.

Hinrichs, C. C. (2003). The practice and politics of food system localization. *Journal of rural studies*, 19(1), 33-45.

Térport hivatalos weboldala. Veszprém megye járásai, 2018. <http://www.terport.hu/tematikus-terkepek/veszprem-megye-jarasai-2018.html> [Utolsó letöltés: 2023.11.03]

Lauer Retail hivatalos weboldala. A TE-FOOD nyomkövetési rendszer. <https://laurel.hu/cikk/nyomkovetesi-rendszer-a-farmtol-az-asztalig-30> [Utolsó letöltés:

2023.11.08]

Veszprém vármegye hivatalos weboldala. <https://vpvarmegye.hu> [Utolsó letöltés: 2023.10.29]

Nemesvámos hivatalos weboldala. <https://www.nemesvamos.hu> [Utolsó letöltés: 2023.10.29]

Károly, K. A. C. Z., VARGA, A. M., & TROJÁN, S. (2022). A helyi termelői piacok és a termelők helyzete a rövid élelmiszer-ellátási láncokban. *Gazdaság & Társadalom*, 24-46.

Kasza Gy; Dorkó A; Kunszabó A; Szakos D. (2020): Quantification of household food waste in Hungary: A replication study using the FUSIONS methodology. *Sustainability*, 12 (8) pp. 3069. <https://doi.org/10.3390/su12083069>

Kasza, G., Kunszabó, A., Mikulás, V., Dorkó, A., & Szakos, D. (2023). Fogyasztói élelmiszerhulladék-csökkentési programok Európában. *Élelmiszervizsgálati Közlemények*, 69(2), 4435-4450.

Kneafsey, M., Venn, L., Schmutz, U., Balázs, B., Trenchard, L., Eyden-Wood, T., ... & Blackett, M. (2013). Short food supply chains and local food systems in the EU. A state of play of their socio-economic characteristics. *JRC scientific and policy reports*, 123, 129.

KSH (2019). A háztartások életszínvonala. <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszin/2019/index.html> [Utolsó letöltés: 2023.10.30]

Martinez, S. (2010). *Local food systems; concepts, impacts, and issues*. Diane Publishing.

Pearson, D., Henryks, J., Trott, A., Jones, P., Parker, G., Dumaresq, D., & Dyball, R. (2011). Local food: Understanding consumer motivations in innovative retail formats. *British Food Journal*, 113(7), 886–899. <https://doi.org/10.1108/00070701111148414>

Peleg Kremer, Tracy L. DeLiberty (2011): Local food practices and growing potential: Mapping the case of Philadelphia, *Applied Geography*, Volume 31, Issue 4, Pages 1252-1261, ISSN 0143-6228, <https://doi.org/10.1016/j.apgeog.2011.01.007>.

Pretty, J. (2008). Agricultural sustainability: concepts, principles and evidence. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences*, 363(1491), 447-465.

Szegediné, F. Á. (2020). A vidékfejlesztést támogató helyi termékek fogyasztói szempontú

vizsgálata (Doctoral dissertation, Doktori (Ph. D.) értekezés. Szent István Egyetem).

Szente, V., Jasák, H., Szűcs, A., & Kalmár, S. (2014). Helyi élelmiszerek fogyasztói megítélése. *GAZDÁLKODÁS: Scientific Journal on Agricultural Economics*, 58(80-2016-1073), 452-460.

von Braun, J., Afsana, K., Fresco, L., Hassan, M., & Torero, M. (2021). Food Systems—definition, concept and application for the UN food systems summit. *Sci. Innov*, 27.